

С.М. МЕЛЬНИК

Сергій Миколайович Мельник, кандидат юридичних наук, начальник Військово-юридичного факультету Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ORCID: 0000-0002-3243-276X

ФОРМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

Актуальність проблематики адміністрування ефективної взаємодії суб'єктів військового управління обумовлюється значущістю викликів і загроз, які постали сьогодні перед системою забезпечення національної безпеки і обороноздатності України. Враховуючи те, що держава в останні роки активно напрацьовує оптимальну формулу застосування всіх ланок сектору безпеки і оборони задля збереження суверенітету і територіальної цілісності держави, забезпечення громадської безпеки і правопорядку, злагоджена діяльність суб'єктів військового управління є гарантією ефективності функціонування всіх військових формувань і підрозділів. У зв'язку з цим особливого прикладного значення набуває комплексна наукова розробка аспектів, які характеризують адміністрування взаємодії суб'єктів військового управління. У зв'язку з цим **метою статті** є розкриття основних форм адміністрування взаємодії суб'єктів військового управління України.

Слід зазначити, що останнім часом наукова розробка аспектів, які стосуються функціонування суб'єктів військового управління, потрапляла у центр наукової уваги таких правознавців, як В.В. Богущкий, Є.І. Григоренко, Д.К. Єфіменко, А.І. Куртов, С.Ю. Поляков, В.С. Полікашін, М.М. Тищенко, В.С. Чорний та інші. Проте дослідження питань щодо адміністрування форм співробітництва між суб'єктами військового управління на сьогодні є фрагментарним і потребує глибинного наукового обґрунтування.

Виклад основного матеріалу доцільно розпочати з того, що під «суб'єктами» військового управління ми пропонуємо розуміти конкретні органи військового управління, їх посадові особи, які виконують управлінські функції і наділені для цього відповідними повноваженнями¹. У свою чергу, зміст категорії «взаємодія» передбачає взаємний вплив на процеси певних суб'єктів, їх взаємну обумовленість та зміну стану, породження одного явища іншим, взаємний зв'язок і обумовленість. Сутність взаємодії полягає у зворотному впливі предмета чи явища на інший предмет або явище, а всі інші філософські категорії (причина, дія, необхідність, суперечність тощо) є конкретними видами взаємозв'язку². Якщо вести мову про адміністрування взаємодії суб'єктів військового управління, то основною визначальною особливістю адміністрування є те, що цей процес здійснюється в межах військового управління як особливого різновиду державного управління.

Зазначимо, що особливістю адміністрування взаємодії суб'єктів військового управління є позаплановість і врахування оперативно-тактичної необхідності, яка формується на конкретний момент часу. Саме тому вичерпної кількості форм взаємодії суб'єктів військового управління на нормативному рівні в системі національного законодавства України не передбачено. Крім цього, адміністративна взаємодія реалізується на основі застосування суб'єктами військового управління статусних повноважень, які передбачені в актах, що визначають роль конкретного суб'єкта управління у загальнодержавній системі забезпечення обороноздатності. За таких умов, як зазначає В.С. Чорний, відкривається можливість об'єднати в єдине ціле розрізнені військові та воєнізовані формування держави на підставі наявності у них на легальних засадах зброї та засадах домінування функціональних і субординаційних³.

Враховуючи положення чинних нормативних актів, пропонуємо виокремити найбільш оптимальні форми адміністрування взаємодії суб'єктів військового управління. Зокрема:

- адміністрування міжвідомчої координації суб'єктів військового управління, які відповідальні за виконання завдань забезпечення національної безпеки і оборони;
- забезпечення проведення спеціальних заходів за участю особового складу Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів з використанням озброєння і військової техніки з метою запобігання і недопущення виникнення загроз національній безпеці та обороноздатності, а також ліквідації їх негативних наслідків;
- адміністрування управління розвідувальною діяльністю;
- утворення постійних і тимчасових міжвідомчих органів військового управління;
- організація і проведення моніторингу функціонування органів забезпечення національної безпеки і обороноздатності;
- сприяння у налагодженні ефективного режиму співпраці з міжнародними урядовими і неурядовими організаціями, державами, які є партнерами у вирішенні регіональних і субрегіональних безпекових загроз,

військово-політичними блоками, міжнародними антикорупційними організаціями. Розкриємо сутність зазначених форм.

Адміністрування міжвідомчої координації суб'єктів військового управління, які відповідальні за виконання завдань забезпечення національної безпеки і оборони спрямоване на створення первинних умов для забезпечення злагодженості складових елементів сектору безпеки і оборони. Функціонально призначення адміністрування міжвідомчої координації полягає у конкретизації та визначенні постійної або тимчасової спеціалізації органів і підрозділів сектору безпеки і оборони, межі відповідальності посадових осіб, порядку застосування результатів їх діяльності іншими суб'єктами державного управління і народного господарства.

Координація функціонування відомств і органів, які відповідно до законодавства виконують завдання щодо забезпечення національної безпеки і обороноздатності України, є безперервною складною багатоплановою діяльністю, що має на меті забезпечення узгодженості дій складових сектору безпеки і оборони, збереження, підтримки і удосконалення форм і методів роботи їх підрозділів з метою усунення потенційних або явних загроз і національній безпеці, і обороноздатності потенціалу. Відповідно, головне функціональне призначення координації – привносити злагодженість у функціонування системи через узгодження та впорядкування дій її елементів⁴. Адміністрування міжвідомчої координації включає в себе забезпечення умов для спільного планування діяльності, створення організаційно-правових основ для розподілу функцій між органами і підрозділами сектору безпеки і оборони, створення умов для оперативного керівництва (зادля оперативного прийняття рішення, видання актів військового управління, ведення обліку, контролю і аналізу).

На відомчому рівні суб'єктом координації традиційно є орган управління або посадова особа, яка очолює орган управління (Міністерство оборони або Генеральний штаб Збройних Сил України). Так чи інакше, але вичерпного переліку суб'єктів здійснення координації діяльності органів забезпечення національної безпеки і обороноздатності законом не передбачено. Виходячи з цього, виокремимо три моделі координації діяльності органів забезпечення національної безпеки і обороноздатності: **сумісно-індивідуальна діяльність** (коли суб'єкти військового управління здійснюють свою роботу самостійно і незалежно один від одного. Для прикладу – діяльність Державної прикордонної служби і функціонування Генерального штабу Збройних Сил України), **сумісно-взаємодіюча діяльність** (коли завдання по забезпеченню національної безпеки і обороноздатності виконується послідовно кожним органом у відповідності до спеціалізації під єдиним визначеним керівництвом. Для прикладу – з 2014 р. по 2018 р. координація по проведенню антитерористичної операції в окремих районах Донецької і Луганської областей здійснювалася СБУ аж до зміни організаційно-правової форми проведення антитерористичної операції на Операцію об'єднаних сил під координаційним керівництвом Об'єднаного оперативного штабу Збройних Сил України), **сумісно-послідовна діяльність** (коли спеціальні завдання виконується безпосередньо підрозділами і силами одного відомства відповідно до субординації. Для прикладу – застосування різновидів військ Збройних Сил для захисту сухопутного, повітряного і морського кордону від ворожого втручання). Практична реалізація трьох зазначених форм координації дає змогу системі суб'єктів військового управління діяти як цілісний узгоджений механізм⁵.

Наступною формою адміністрування взаємодії суб'єктів військового управління є **проведення спеціальних заходів за участю особового складу Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів з використанням озброєння і військової техніки з метою запобігання і недопущення виникнення загроз національній безпеці та обороноздатності, а також ліквідації їх негативних наслідків**. Як правило, такі заходи проводяться в неординарних умовах як реакція на безпосередню загрозу територіальній цілісності України, державному суверенітету, правопорядку і громадській безпеці, терористичній загрозі тощо. З організаційної точки зору це заходи, спрямовані на забезпечення правового режиму воєнного і надзвичайного стану, військові інформаційно-психологічні операції, операції зі збройного захисту життя громадян та об'єктів державної власності за межами України, протидія незаконному обігу зброї та наркотиків, організація та підтримання дій руху опору, ліквідація терористичних угруповань, забезпечення безпеки морського судноплавства України та ін.⁶ Їх проведення у багатьох випадках може відбуватися у місцях компактного проживання цивільного населення, і завжди існує ризик порушення прав цивільних осіб або завдання їм шкоди. Задля уникнення цього органи сектору безпеки і оборони у взаємодії з цивільними органами державної влади та місцевого самоврядування зобов'язані вживати адміністративно-розпорядчих заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків завдання шкоди цивільному населенню, а у разі завдання такої шкоди – компенсацію нанесених збитків.

Адміністрування **управління розвідувальною діяльністю** як форма взаємодії складових сектору безпеки і оборони України являє собою діяльність Президента України як Верховного Головнокомандувача, Начальника Генерального штабу Збройних Сил України, голови Служби безпеки України та інших вищих посадових осіб відомств, які входять до складу сектора безпеки і оборони і які визначають пріоритетні завдання здійснення розвідки. Метою адміністрування розвідувальної діяльності є формування узгоджених розвідувальних оцінок потенційних загроз національній безпеці України Генеральним штабом Збройних Сил України, Служби безпеки України, Міністерством внутрішніх справ, Службою зовнішньої розвідки та інших органів, налагодження інформаційно-кібернетичної комунікації між ними, спільна оцінка ризиків і загроз відповідно до Закону України «Про розвідувальні органи України» від 22 березня 2001 р. № 2331-III загальне адміністративне керівництво та координацію діяльності розвідувальними органами здійснює Президент України, який визначає першочергові цілі і пріоритети розвідувальної діяльності⁷. Також у межах адміністрування розвіду-

вальної діяльності держава сприяє налагодженню взаємодії розвідувальних органів з іншими державними і правоохоронними органами, підприємствами, установами, організаціями, міжнародними партнерами.

Утворення постійних і тимчасових міжвідомчих органів військового управління є важливою формою державного адміністрування взаємодії суб'єктів військового управління. Сутність такого адміністрування полягає у виробленні адміністративно-правових засад і визначенні фінансування та забезпечення функціонування постійних або тимчасових міжвідомчих органів військового управління. Такими органами є Об'єднаний оперативний штаб ЗС України, антитерористичний центр СБУ, міжвідомчі комісії, міжвідомчі робочі групи, міжвідомчі наради керівників сектору безпеки та оборони та інші форми організації. Спектр завдань міжвідомчих органів військового управління є різним: від здійснення оперативного управління силами і засобами – до аналізу діяльності конкретного підрозділу.

Адміністрування організації і проведення моніторингу функціонування органів забезпечення національної безпеки і обороноздатності має важливе значення для підтримання високого рівня їх боєздатності, виявлення недоліків штатної організації, професійної підготовки персоналу, використання міжнародної технічної допомоги тощо. На сьогодні в усіх складових сектору безпеки і оборони України існує система відомчого контролю, визначено межі громадського моніторингу. Крім цього діє парламентський контроль і прокурорський нагляд. Проте зазначені форми моніторингу розраховані на аналіз поточної діяльності. Поряд із тим слід констатувати, що на сьогодні у державі не існує чіткого організаційно-правового механізму моніторингу самого процесу взаємодії суб'єктів військового управління у процесі реалізації спільних заходів із забезпечення національної безпеки і підтримання обороноздатності. Розробка на законодавчому рівні організаційно-правових основ моніторингу процесу і стану взаємодії суб'єктів військового управління буде сприяти створенню безпечного середовища у державі, вироблення оптимальних процедур підтримання законності та порядку у військовому управлінні.

Важливою формою державного адміністрування взаємодії суб'єктів військового управління у напрямі забезпечення національної безпеки і обороноздатності є сприяння у **налагодженні ефективного режиму співпраці з міжнародними урядовими і неурядовими організаціями, державами, які є партнерами у вирішенні регіональних і субрегіональних безпекових загроз, військово-політичними блоками, міжнародними антикорупційними організаціями**. Слід зазначити, що за роки державної незалежності Україна зробила значний крок у напрямі створення і розвитку міжнародних зв'язків, які у підсумку дали змогу здобути не лише політичну підтримку нашій державі, а й залучати іноземну допомогу для ефективного вирішення завдань державного управління. Очевидним є те, що органи військового управління брали участь у міжнародних заходах вже після того, як відповідну роботу на зовнішньополітичному рівні провело Міністерство закордонних справ і відповідні експерти.

Так, на рівні співпраці з Організацією Об'єднаних Націй українська сторона визначила пріоритетом адміністрування міжнародного співробітництва з підтримання міжнародного миру та безпеки залучення персоналу національних компетентних органів до організації міжнародних військових заходів, спрямованих на забезпечення міжнародного правопорядку та регіональної безпеки у світі. Починаючи з липня 1992 р. Україна виступає активним контрибутором військових підрозділів та персоналу до операцій ООН з підтримання миру⁸. Значна кількість спеціалістів військовослужбовців ЗС України, МВС, СБУ, розвідувальних органів набули безцінного досвіду протидії незаконним збройним формуванням, охорони державного кордону, знешкодження терористичних організацій та вирішення інших питань, які становили основу підтримання національної безпеки і обороноздатності інших держав. У період з 1992 р. в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки взяло участь більше ніж 44 000 українських військовослужбовців ЗС України, які несли службу в різних регіонах планети⁹. Важливе значення надається співпраці з ООН в галузі роззброєння, а також виробленні військово-контрольних заходів, спрямованих на зміцнення міжнародних інструментів і режимів у сфері контролю над озброєннями, нерозповсюдження зброї масового знищення, дотриманні санкційних режимів Ради Безпеки ООН.

Враховуючи нагальну необхідність розробки світовою спільнотою ефективних заходів боротьби з тероризмом, спеціалісти сектору безпеки і оборони є носіями важливих навичок протидії глобальній антитерористичній коаліції, яка докладає максимум зусиль для спільної боротьби з міжнародними терористичними організаціями у рамках ООН. Окрім зазначеного, суб'єкти військового управління, які формують державну політику у сфері національної безпеки і оборони (Президент України, Верховна Рада України), докладають дипломатичні зусилля задля розвитку співпраці органів сектору безпеки і оборони з Управлінням ООН з наркотиків і злочинності, участі в антикорупційних заходах ООН (у 2012 р. Україна пройшла через перший цикл механізму огляду виконання Конвенції ООН проти корупції, результати якого були офіційно оприлюднені у 2013 р.). На рівні Ради Європи Україна бере участь у Групі держав проти корупції («GRECO»).

Представники сектору безпеки і оборони України вже понад двадцять років ведуть активну співпрацю з ЄС у питаннях військової безпеки і правопорядку. Після 2014 р. співпраця з ЄС особливо активізувалася, що мало наслідком підписання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом (далі – ЄС), Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої, яку було укладено і ратифіковано 2014 року¹⁰. Документ визначив нову філософію співпраці України і ЄС у напрямі забезпечення національної безпеки і обороноздатності.

Значної уваги Україна завжди приділяла налагодженню співробітництва з державами-партнерами і військово-політичним блоком НАТО. Так, на глобальному рівні Україна тривалий час працює над поглибленням

стратегічного партнерства з державами, які є світовими військово-політичними лідерами (США, КНР, ФРН, Франція та ін.). Українські військові спеціалісти традиційно беруть участь у роботі глобальних форматів – міжнародних організацій, насамперед ООН, «Великої двадцятки», «Великої сімки», інших об'єднань, які обговорюють питання зміцнення миру, стабільності, ліквідації військових загроз у світі, справедливому врегулюванню конфліктів на основі норм міжнародного права.

Враховуючи викладене вище, є підстави зробити **висновок** про те, що в Україні на сьогодні накопичено цінний досвід адміністрування взаємодії суб'єктів військового управління. В умовах загострення військово-політичної ситуації у східноєвропейському регіоні важливим завданням для України є апробація новітніх форм адміністрування співпраці силових відомств задля мінімізації впливу потенційних загроз стану національної безпеки і обороноздатності держави. Відповідно, перспективним напрямом наукової розвідки є вироблення пропозиції щодо організаційно-правового забезпечення взаємодії складових сектору безпеки і оборони.

¹ Тищенко М.М., Богуцький В.В., Григоренко Є.І. Військова адміністрація : навч. посіб. ; за заг. ред. М.М. Тищенка. 2-ге вид., переробл. та доповн. Харків : Право, 2014. С. 69.

² Філософський енциклопедичний словник / за ред. В.І. Шинкарук. Київ : Абрис, 2002. С. 70. 992 с.

³ Чорний В.С. Філософсько-правові засади визначення військової організації України. *Юридична наука*. 2012. № 1. С. 176.

⁴ Сфіменко Д.К. Поняття та ознаки координації правоохоронної діяльності. *Наше право*. 2013. № 10. С. 126. С. 125–130.

⁵ Поляков С.Ю., Куртов А.І., Полікашин В.С. Основи військового управління : навч. посіб.: за заг. ред. С.Ю. Полякова. Харків : НУ ЮАУ, 2014. С. 17.

⁶ Сили спеціальних операцій Збройних Сил України. Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України. URL: <http://sof.mil.gov.ua> (дата звернення: 17.01.2019).

⁷ Про розвідувальні органи України: Закон України від 22.03.2001 р. № 2331-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 19. Ст. 94.

⁸ Участь України у міжнародних організаціях. Офіційний веб-сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations> (дата звернення: 16.01.2019).

⁹ Участь ЗС України у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки. Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України. URL: <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/mirotvorchist/> (дата звернення: 16.01.2019).

¹⁰ Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 40. Ст. 2021.

Резюме

Мельник С.М. Форми адміністрування взаємодії суб'єктів військового управління України.

У статті розкривається зміст і наводяться особливості основних форм адміністрування взаємодії суб'єктів військового управління України. Зокрема аналізується сутність таких форм адміністрування, як міжвідомча координація суб'єктів військового управління, які відповідальні за виконання завдань забезпечення національної безпеки і оборони, забезпечення проведення спеціальних заходів за участю особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань задля запобігання і недопущення виникнення загроз національній безпеці та обороноздатності, адміністрування управління розвідувальною діяльністю, утворення постійних і тимчасових міжвідомчих органів військового управління, проведення моніторингу якості функціонування органів забезпечення національної безпеки і обороноздатності, сприяння у налагодженні ефективного режиму співпраці з міжнародними урядовими і неурядовими організаціями, державами, які є партнерами України у вирішенні регіональних і субрегіональних безпекових загроз.

Ключові слова: Україна, державний суверенітет, військове управління, суб'єкти військового управління, національна безпека, обороноздатність, правопорядок, розвідувальна діяльність.

Резюме

Мельник С.Н. Формы администрирования взаимодействия субъектов военного управления Украины.

В статье раскрывается содержание и освещаются особенности основных форм административного взаимодействия субъектов военного управления Украины. В частности, анализируется сущность таких форм администрирования, как межведомственная координация субъектов военного управления в процессе выполнения заданий по обеспечению национальной безопасности и обороны, обеспечение проведения специальных мероприятий с участием личного состава Вооруженных Сил Украины, иных военных формирований для предотвращения и недопущения возникновения угроз национальной безопасности и обороноспособности, администрирование управления разведывательной деятельностью, создание постоянных и временных межведомственных органов военного управления, проведения мониторинга качества функционирования органов обеспечения национальной безопасности и обороноспособности, содействие в налаживании эффективного режима сотрудничества с международными правительственными и неправительственными организациями, которые являются партнерами Украины в решении региональных и субрегиональных угроз безопасности.

Ключевые слова: Украина, государственный суверенитет, военное управление, субъекты военного управления, национальная безопасность, обороноспособность, правопорядок, разведывательная деятельность.

Summary

Melnik S. Forms of administration of interaction of subjects of military control of Ukraine.

The article reveals the content and highlights the features of the main forms of administrative interaction of the subjects of the military control of Ukraine. In particular, the essence of such forms of administration is analyzed as interdepartmental coordination of

subjects of military administration in the process of accomplishing tasks for ensuring national security and defense, ensuring the holding of special events with the participation of the personnel of the Armed Forces of Ukraine and other military formations to prevent and prevent threats to national security and defense, administration of intelligence management, the creation of permanent and temporary intelligence agencies of military control, monitoring the quality of the functioning of national security and defense, ensuring assistance in establishing an effective regime of cooperation with international governmental and non-governmental organizations that are partners of Ukraine in addressing regional and sub-regional security threats.

Key words: Ukraine, state sovereignty, military control, military command and control entities, national security, defense capability, law enforcement, intelligence activities.

УДК 336.221.2

М.О. НІКІФОРОВА

Марія Олександрівна Нікіфорова, аспірант Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПІДСТАВИ ТА УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ ПРІОРИТЕТНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Аналіз норм Податкового кодексу України (далі – ПК України)¹, які стосуються принципу пріоритетності (ст. ст. 3 та 5 Кодексу), дає змогу встановити, що підставою застосування вказаного принципу є конкуренція норм: податкового законодавства України в цілому і норм міжнародного права; податкового законодавства України і норм інших галузей законодавства; власне ПК України та інших нормативно-правових актів, які входять в податкове законодавство України; та навіть норм всередині ПК України. Тобто, вказаний принцип ми застосовуємо тоді, коли маємо суперечності у використанні певних понять, термінів, правил та положень. Відповідно, у таких випадках застосовують положення ПК України, що прямо передбачено ст. 5 Кодексу. При цьому на практиці трапляється багато непорозумінь з приводу того, яку саме норму ПК України слід застосувати.

Разом із тим у правозастосовних органів часто виникають питання, пов'язані із визначенням підстав, а, головне, умов, при яких вказаний принцип застосовується. Адже принцип пріоритетності застосування ПК України до певної міри конфліктує з такими загальноприйнятими принципами правозастосування, як пріоритет спеціальної норми права перед загальною, пріоритет норми, прийнятої в часі пізніше тощо.

У зв'язку з цим **метою** статті є визначення підстав застосування принципу пріоритетності застосування податкового законодавства, аналіз умов, за яких цей принцип реалізується на основі вивчення вітчизняного податкового законодавства, доктринальних напрацювань та конкретних проблемних правових ситуацій.

Слід зазначити, що наразі ця проблема не вивчена у працях вчених, однак окремі її аспекти досліджувались такими авторами, як Є.О. Алісов, Л.К. Воронова, Е.С. Дмитренко, Н.П. Кучерявенко, Т.О. Проценко, В.Ф. Роль та інші. Здебільшого у працях вказаних авторів вивчались загальні питання застосування норм ПК України. Однак спеціальних досліджень вказаної проблематики досі немає. Водночас на практиці, при прийнятті рішень судовими та контролюючими органами під час перевірок, виникає низка проблем із тлумаченням та застосуванням вказаного принципу.

Таким чином, не вдаючись в загальнотеоретичні аспекти сутності принципу пріоритетності, розглянемо питання підстав та умов його застосування.

Питання підстав застосування норми права в теорії права загалом не викликає заперечень. До підстав застосування прийнято відносити такі ситуації, коли: 1) існують обставини, за яких певні правовідносини повинні пройти контроль з боку правоохоронних та/або контролюючих органів, які приймають щодо них свої рішення; 2) існують обставини, коли виникає спір про суб'єктивні права і обов'язки, і певні сторони не можуть дійти узгодженого рішення; 3) коли належним чином не виконуються права і обов'язки учасниками відповідних правовідносин; 4) коли потрібно офіційно встановити наявність чи відсутність конкретних фактів і визнати їх юридично значимими; 5) необхідно у випадку правопорушення встановити його склад, вину особи і встановити міру юридичної відповідальності та/або обрати і застосувати інші заходи примусу; 6) коли передбачені нормою суб'єктивні права і обов'язки за своїм характером такі, що не можуть виникати у конкретних суб'єктів і з їх односторонніх заяв, правочинів або договорів, а вимагають відповідного індивідуального акта державних (комунальних) органів чи інших юридичних осіб.

Слід зазначити, що реалізація принципу пріоритетності застосування податкового законодавства може мати місце у зв'язку з будь-якою із названих підстав. Адже необхідність застосування норми, якою встановлено вказаний принцип (ст. 5 ПК України) виникає як в умовах наявності спору між органами державної фіскальної служби та платниками податків, так і в процесі здійснення перевірок контролюючими органами, нарахування податків та інших загальнообов'язкових платежів, віднесення суб'єктів господарювання до